

Digital dannelse i gymnasiet

November 2016

Michael Paulsen

Lektor i pædagogik, Syddansk Universitet

Twitter: @Forskermp

www.michaelpaulsen.dk

Agenda

Digital dannelse

- Hvad er det?
- Hvorfor nu det?
- Hvordan?

Hvorfor overhovedet forholde sig til
de digitale medier i undervisningen?

2 grunde

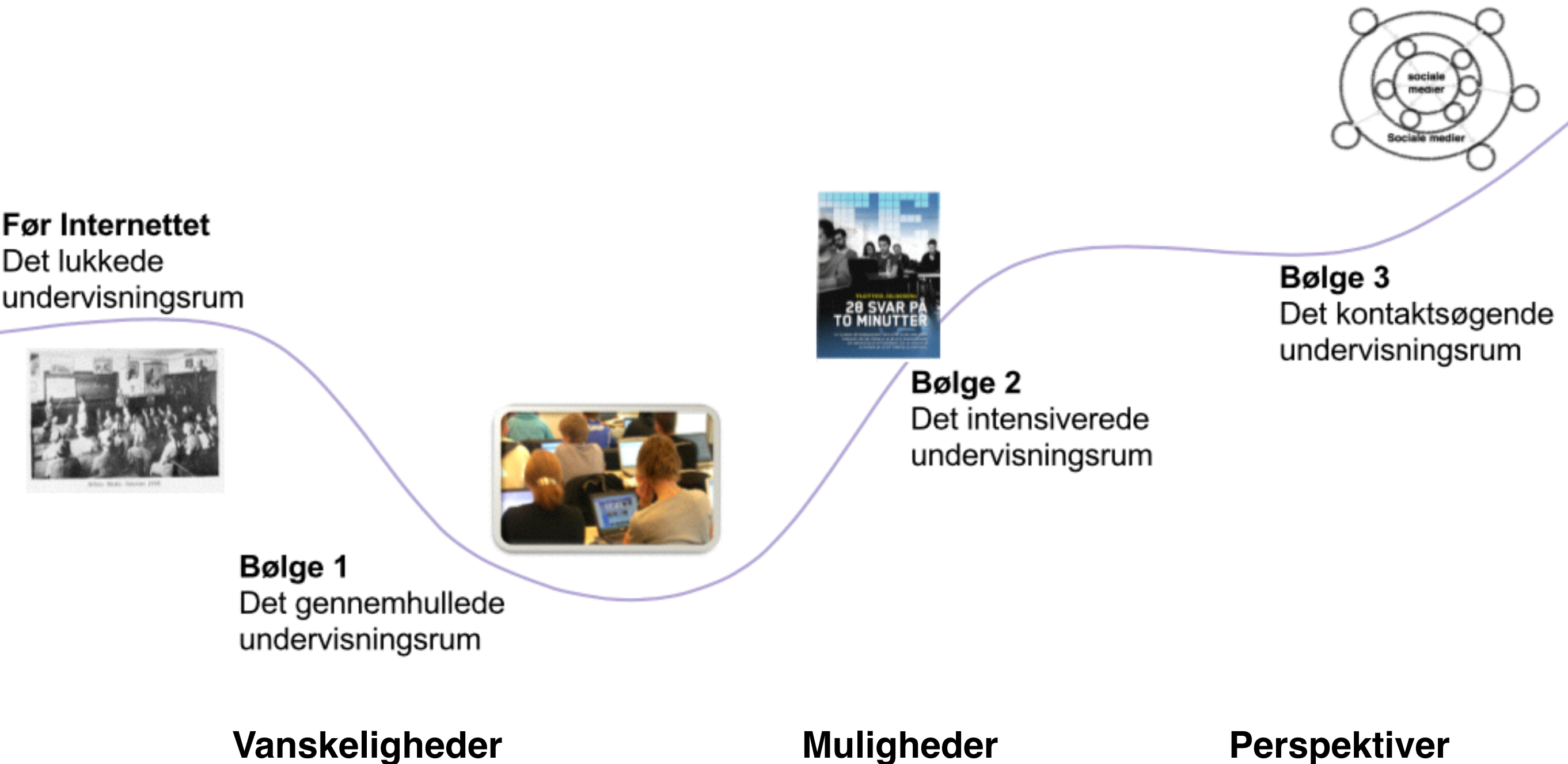
Man bør forholde sig til digitale medier i undervisningen af 2 gode grunde

- 1) For undervisningens skyld
- 2) For at hjælpe eleverne med at blive digitalt dannede

Begrebsafklaringer

- Undervisning: lærer-elev-interaktion
- Dannelse: komme godt på vej i verden (blive medbestemmende, blive menneske, tænke og handle alment..)
- Digital dannelse: komme godt på vej i verden *idag* (ifht. digitale trusler og muligheder)

Plot

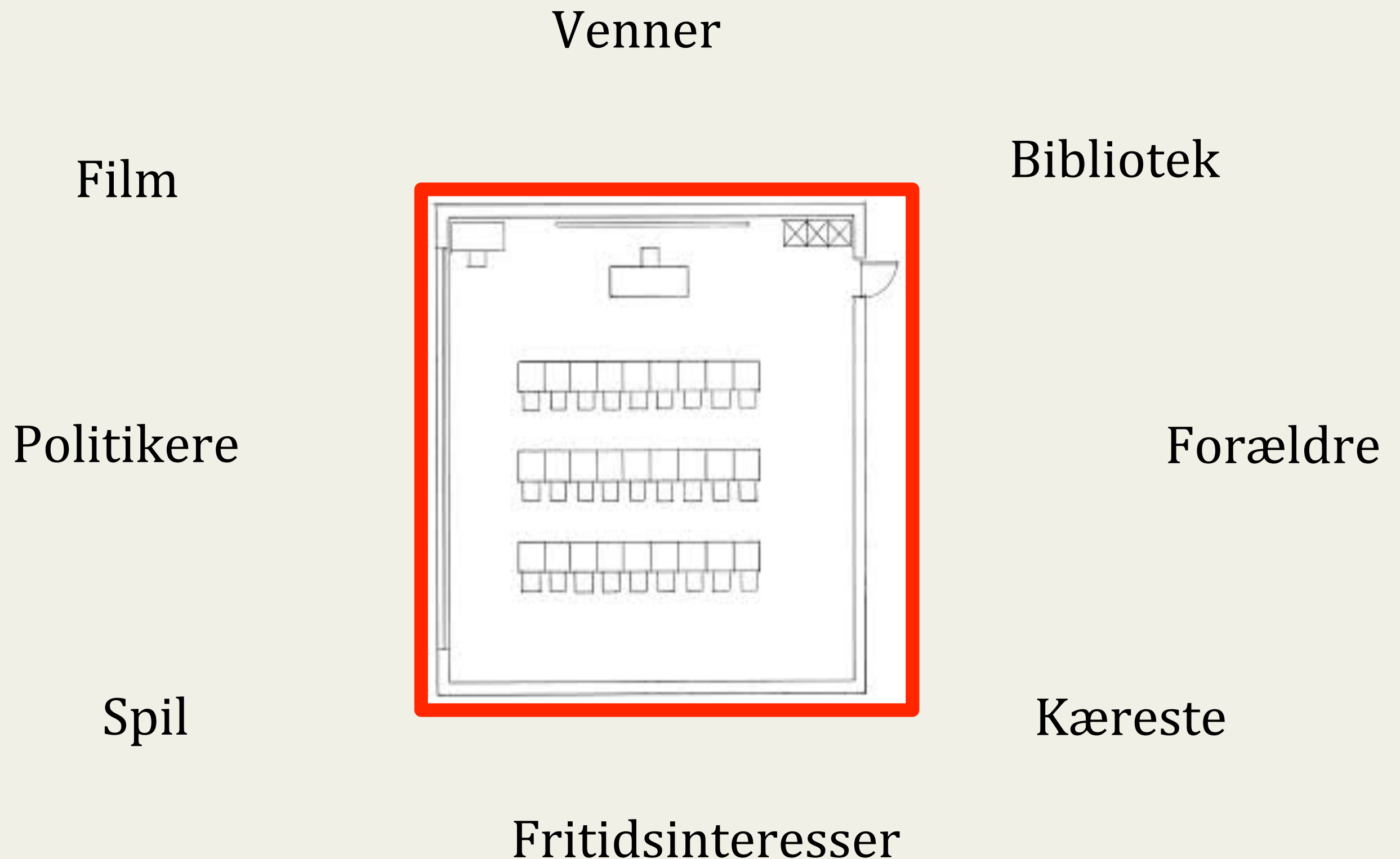

Det 'gamle' rum

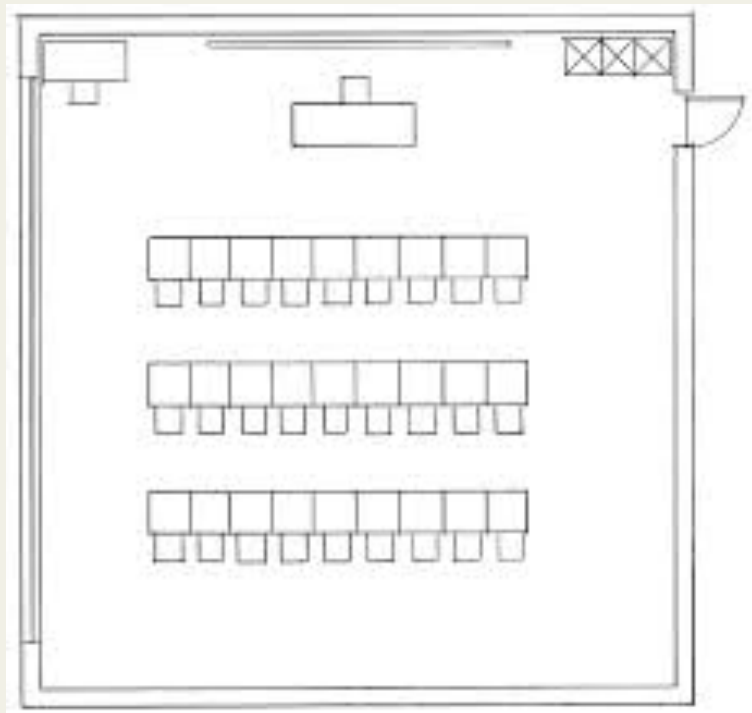
Arlose Skole: Interior 1916.

Skolestuen med tæt membran: situationen før de digitale medier

To determinanter for dannelse

- Skarpt skel mellem undervisningsfællesskabet og læringsnetværk → chanceulighed og negativ social arv
- Medier: bogen, tavlen og senere også analoge elektroniske medier som båndoptager og film

Virkeligheden uden for skolen

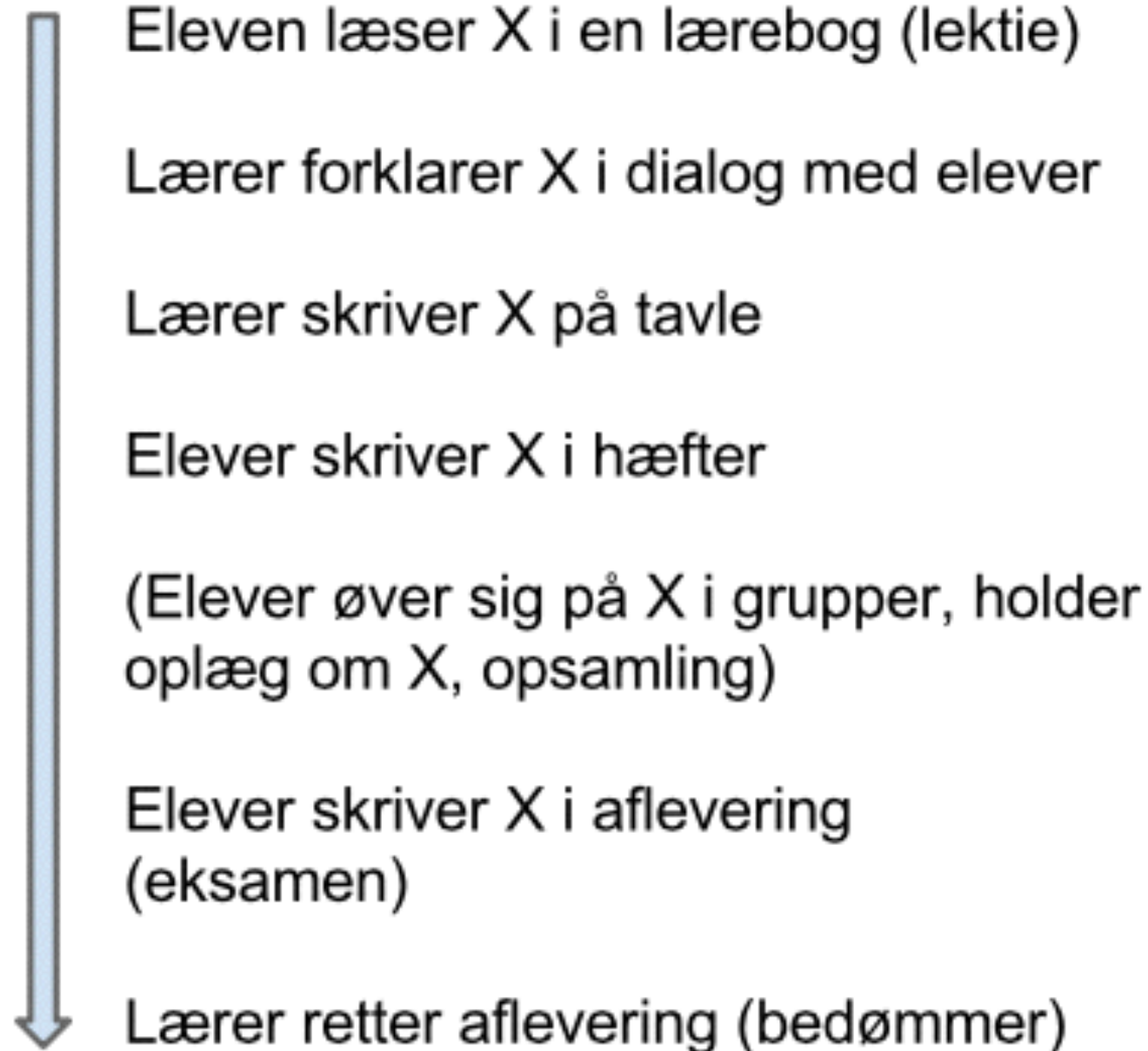
Elevens læringsnetværk:
hjemmet, nære venner

Undervisning før Internettet: hybrid af ekkorum og demokratisk samtalerum

	Huslæreren	Skolestuen	Klasseundervisning	Læringsmiljø
Mediematrice	+ Skriften	+ Trykken	+ Elektroniske medier	+ Digitale medier
1. Den sociale koordinat	Kopiering	Overhøring	Deltagelse	Lærings- samarbejde
2. Den spatiotemporale koordinat	Træningsrum	Ekkorum	Selvvirksomhed	Transformerig
3. Den saglige koordinat	Øvelses- undervisning	Tavleundervis- ning	Samtaleundervisning	Mediekæder og Multipleksing
4. Den metakommunikative koordinat	Instruktion	Ordre	Opfordring	Refleksions- nitiering
Syn på læring og dannelse	Aktiv efterligning og øvelse	Reaktiv reproduktion og imitation	Aktiv dialog og erfaring	Interaktiv konstruktion og appropriation

Tab. 1. Ændringer i undervisningsfællesskabets form og idealitet.

Det gamle ekko-rum

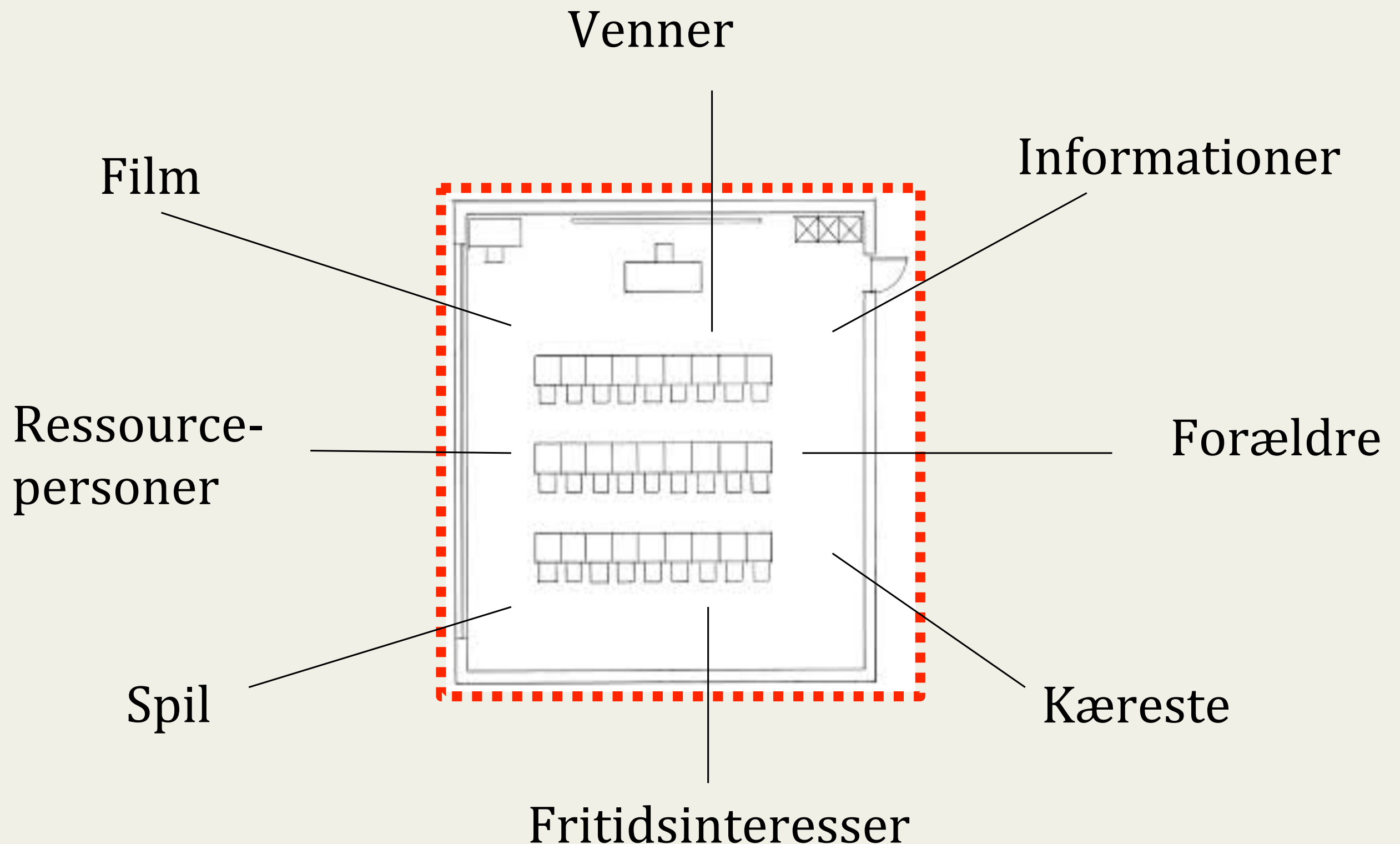

Klasseundervisningens samtalerum

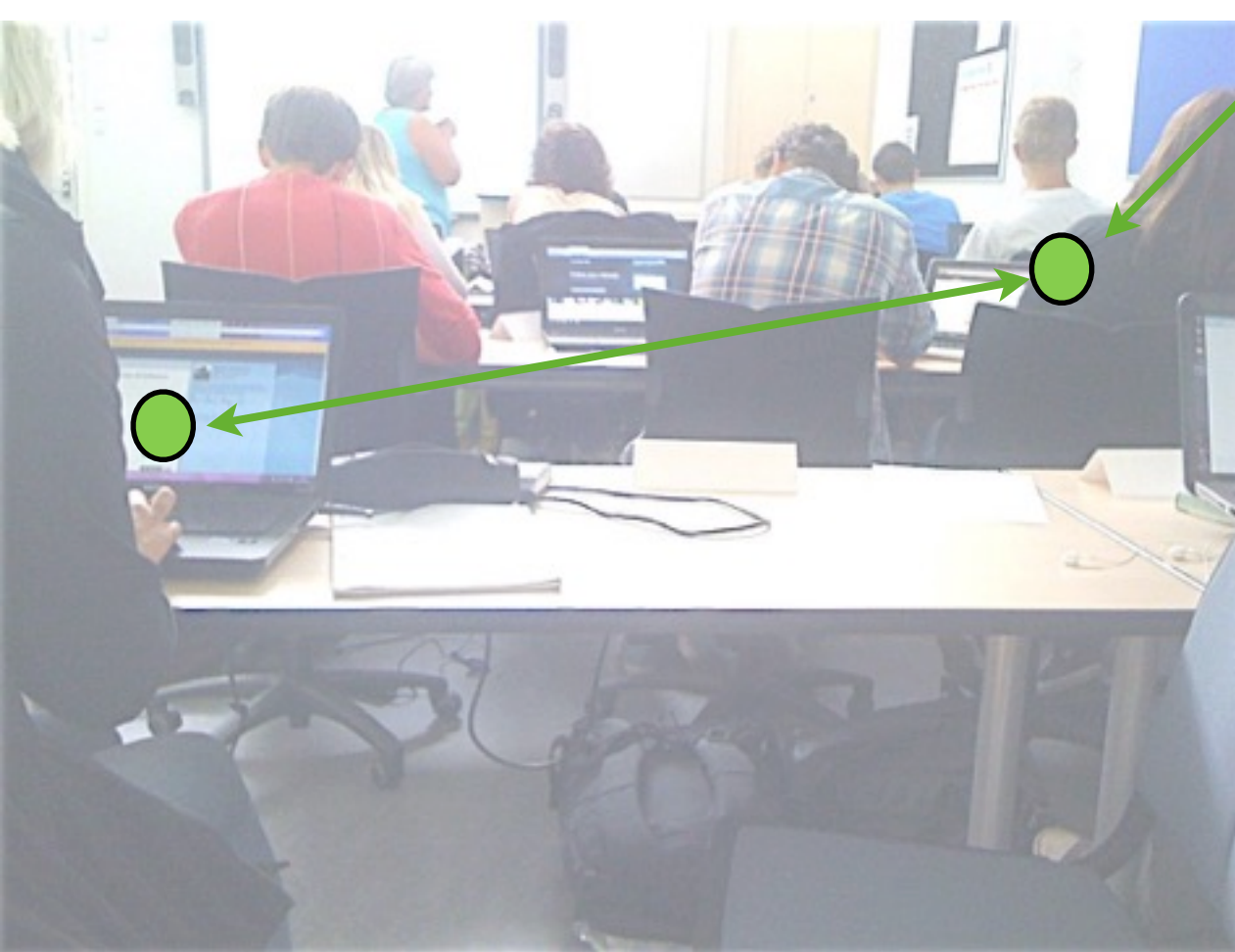
- Lærer introducerer til *temaet eller problemet X*
- Lærer og elever diskuterer forskellige perspektiver på X
- Elever arbejder i grupper med x *på forskellig vis*, lærer hjælper
- Lærer og elever ”besøger” samfundet, fx Christiansborg i samfundsfag
- Elever holder oplæg om X, lærer styrer respons på oplæg
- Lærer samler op på temaet, i dialog med elever, evt. rapport eller lign.
- => **KLASSEN** er blevet klogere på X – nuanceret, perspektiveret, diskuteret X

Del I: Vanskeligheder

Skolestuen med porøs membran grundet digitale medier og trådløse netværk

Vanskelighed #1

- Gennemhulning
- 100l papirkugler i timen
- Usikkert undervisningsrum

Vanskelighed #2

- Umiddelbart afhængighedsproblem
- Men: i så fald er et flertal afhængige..
- Alternativ forklaring: manglende social normativ regulering + utilstrækkelige måder at leve i det nye ekstra hybridiserede tilstedeværelsespres

Vanskelighed #3

- Opmærksomhedsstrid - hvem kaprer eleven mest effektivt?
- Sociale medier som opfangelsesapparater
- InterPELLering - teknisk, socialt, personligt
- Undervisningens magt som opfangelsesapparat svækkes

Vanskelighed #4

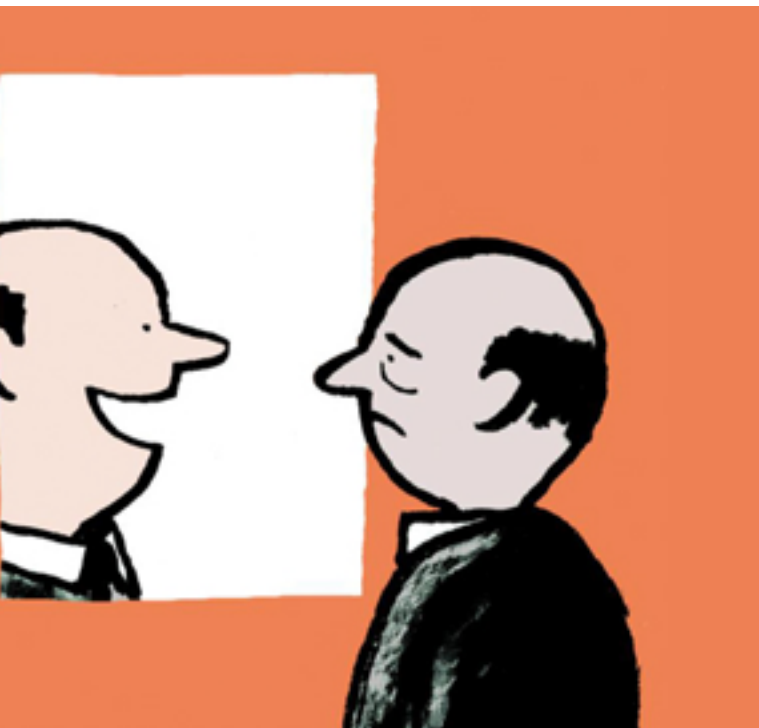
- Falsk ungdomsbevidsthed som “indre årsag”
- Multitasking som fjer man smykker sig med

Vanskelighed #5

Ineffektive skoleautomatreaktioner

- *Forbudsstrategi*
 - Skader lærer-elev forholdet
 - Konflikter i lærerkulten
 - Polariserer elevkulturen: snyd og paternalisme
 - Virker ikke, hverken teknisk eller socialt
 - Forhindrer digital dannelse
- *Ligegyldighedstrategi / “ansvar for egen mediebrug”*
 - Forstærker dårlig klasserumskultur
 - Især fagligt svage elever bliver tabt i mediestormen
 - Forhindrer digital dannelse

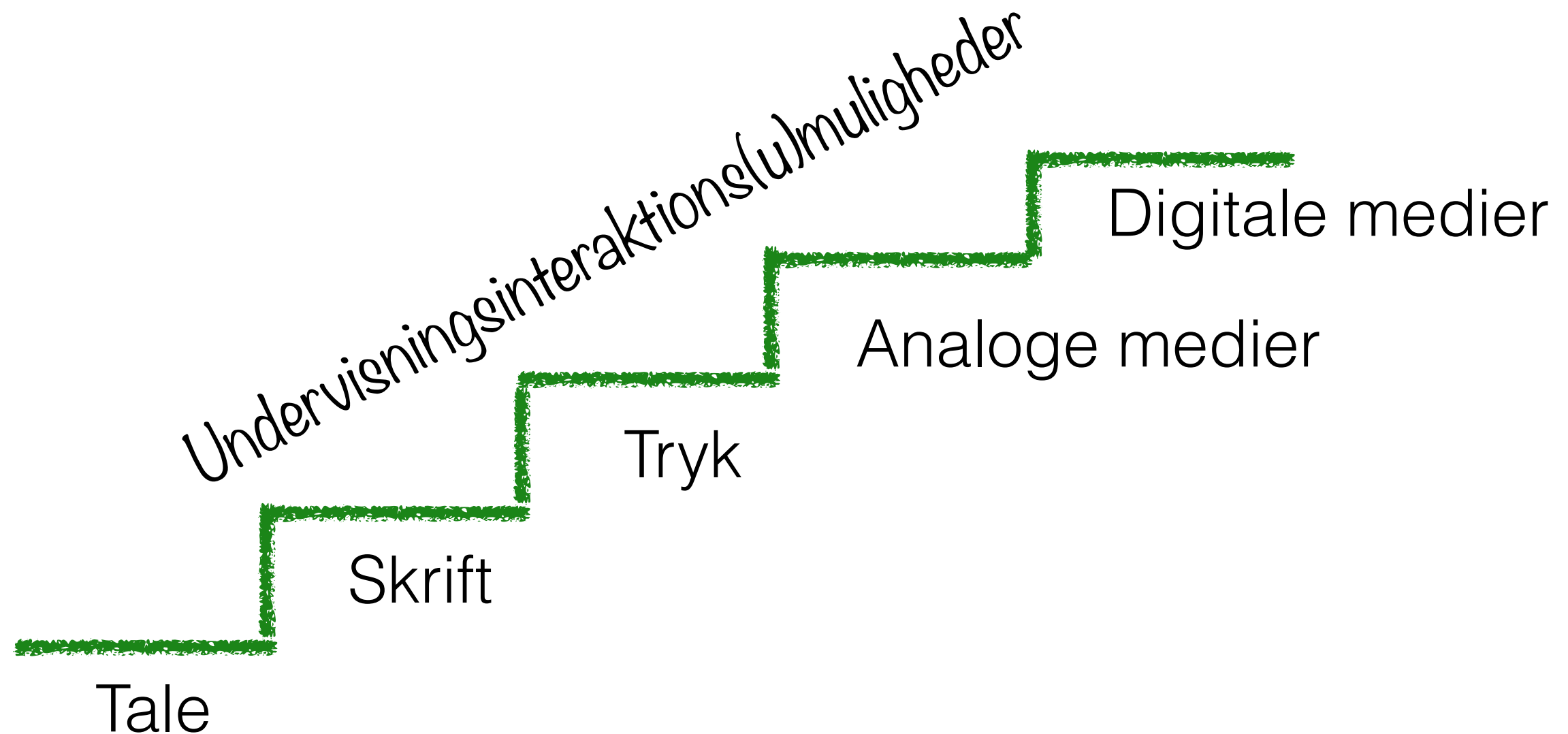

Digital dannelse - trin I

- Undgå forbud og ligegyldighed
- **Hjælp eleverne med at forstå og takle
vanskelighederne i fællesskab**

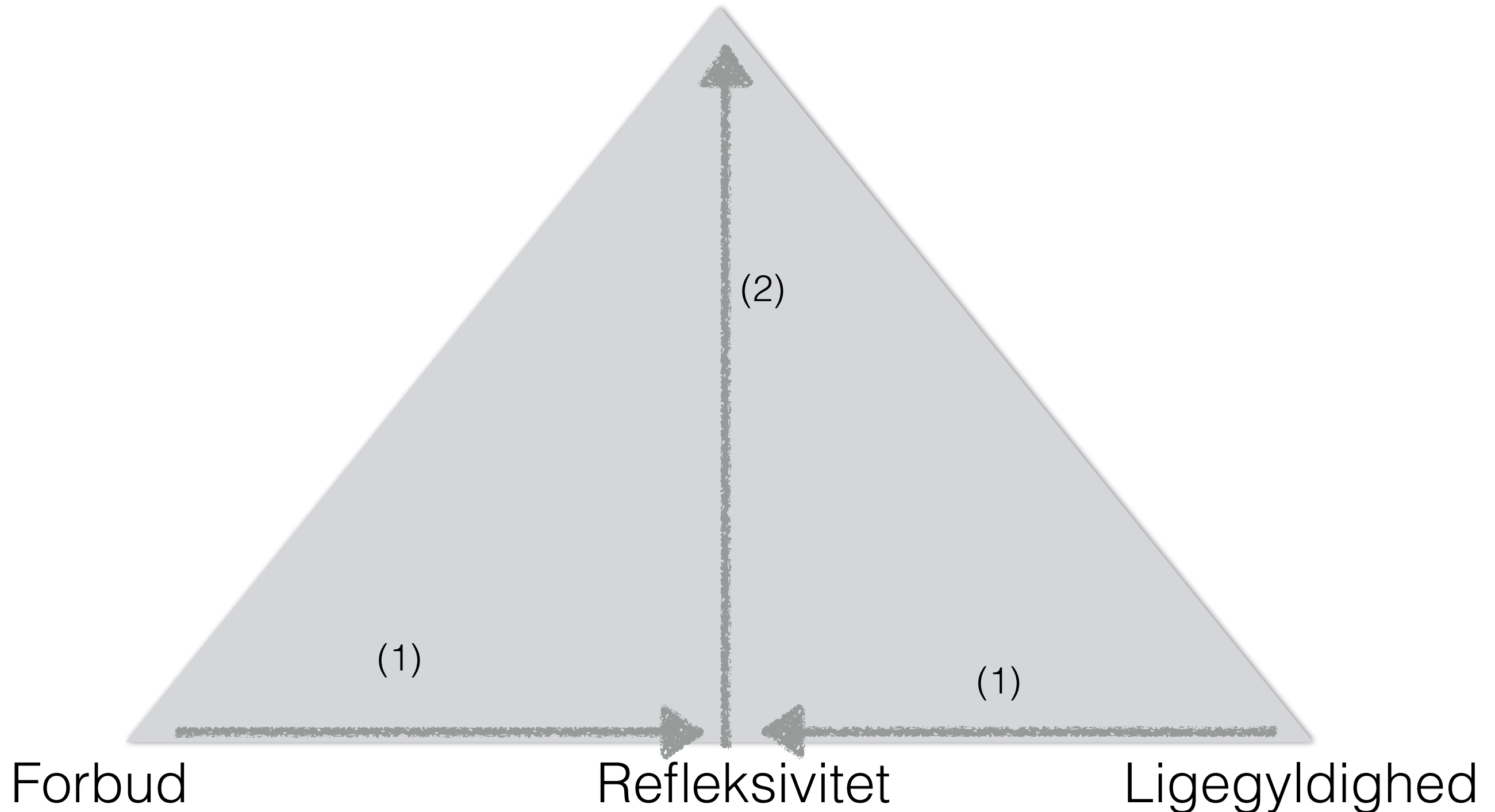
Del II: Muligheder

Nye (u)muligheder

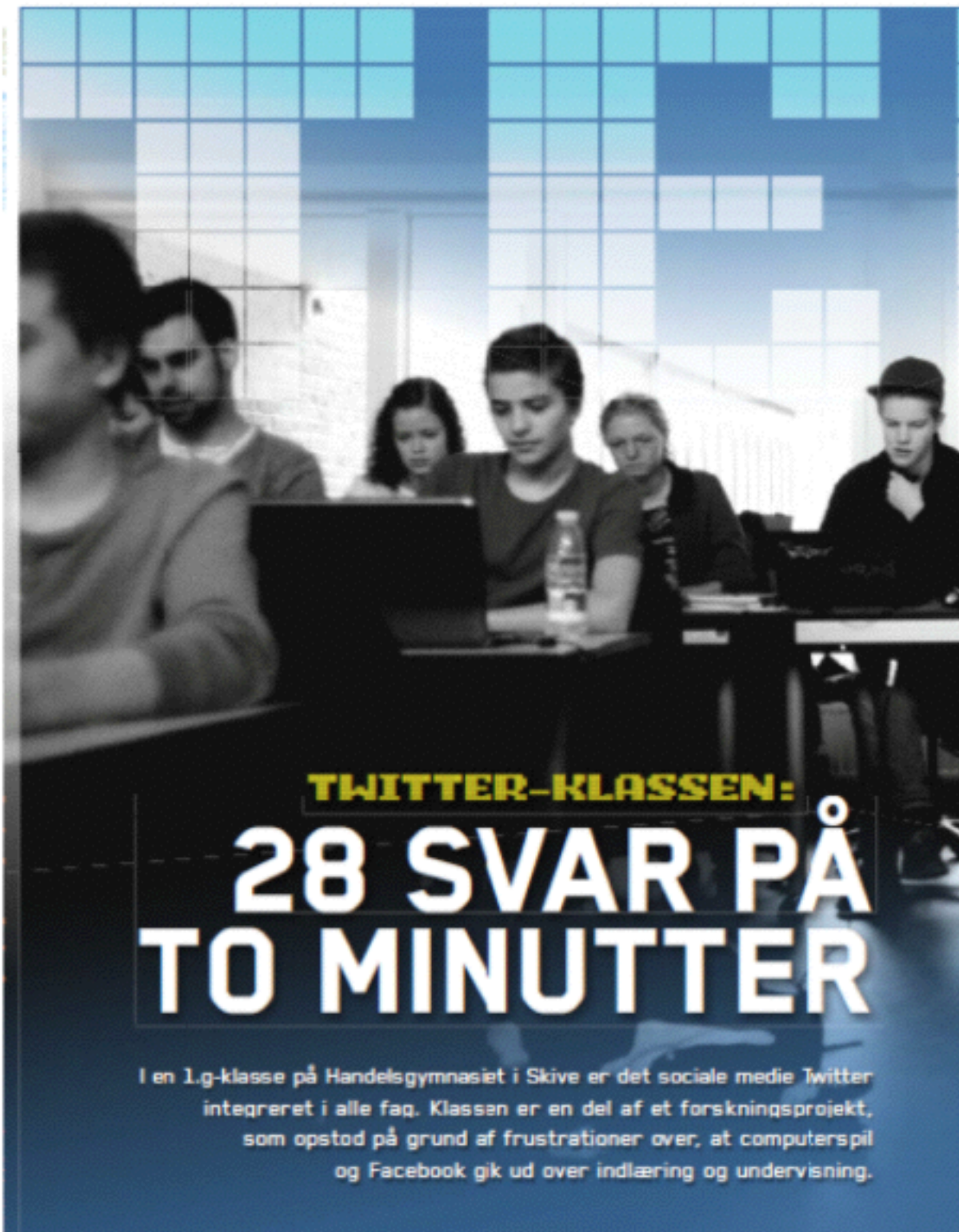
It-didaktik og dannelse

Inddragelse af
sociale medier

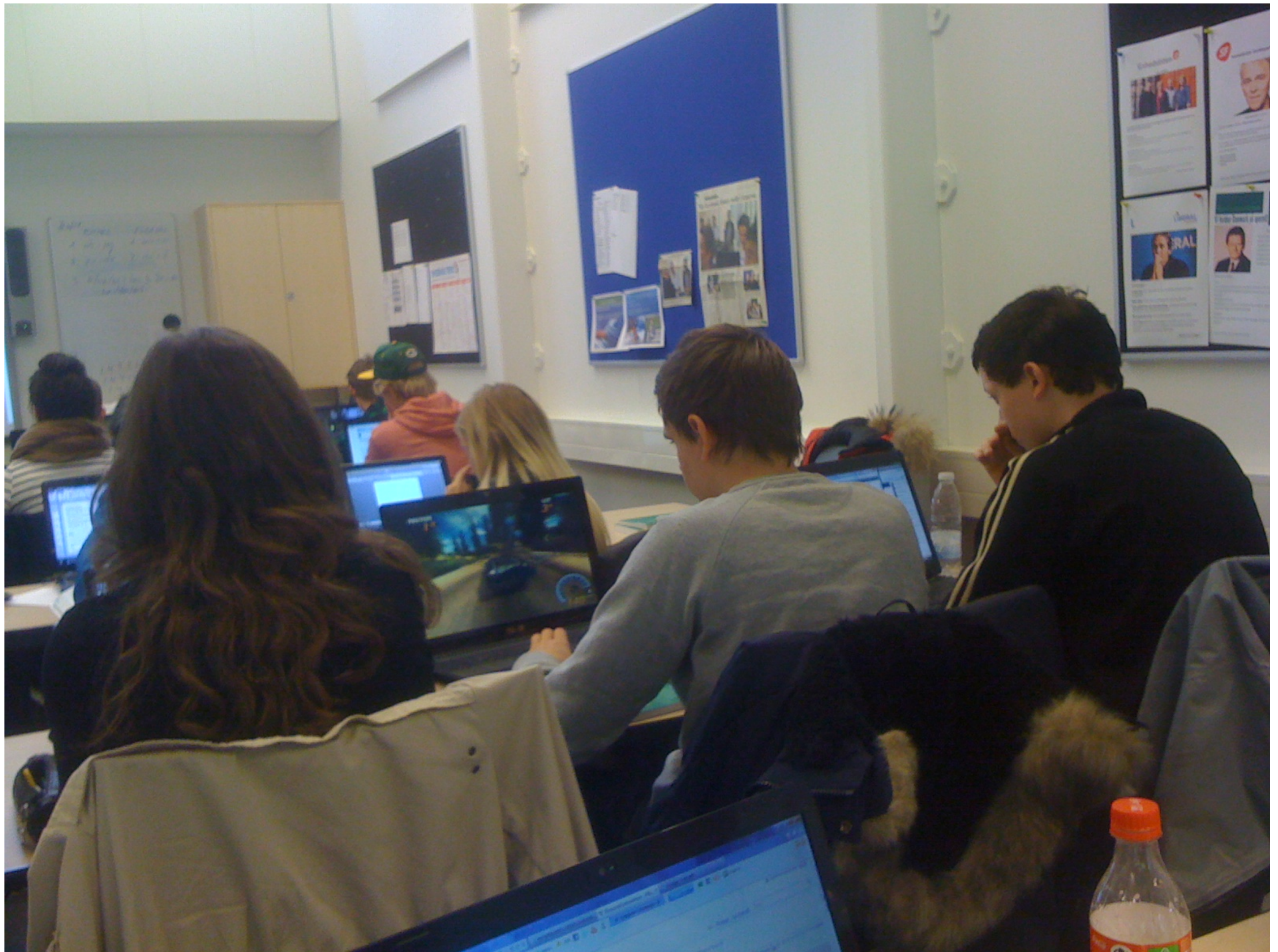
Ex 1: Nye deltagelsesformer gennem mikroblogging

smee.dk

- Alle bliver aktivt bidragende
- Indgangsbillet til mundtligt tilbageholdende
- Brainstorm og input kan deles
- Bidrag kan gemmes
- Link til kilder kan diskuteres
- Bedre hukommelse, når der skrives
- Sproglig formåen trænes
- Opmærksomhed fastholdes

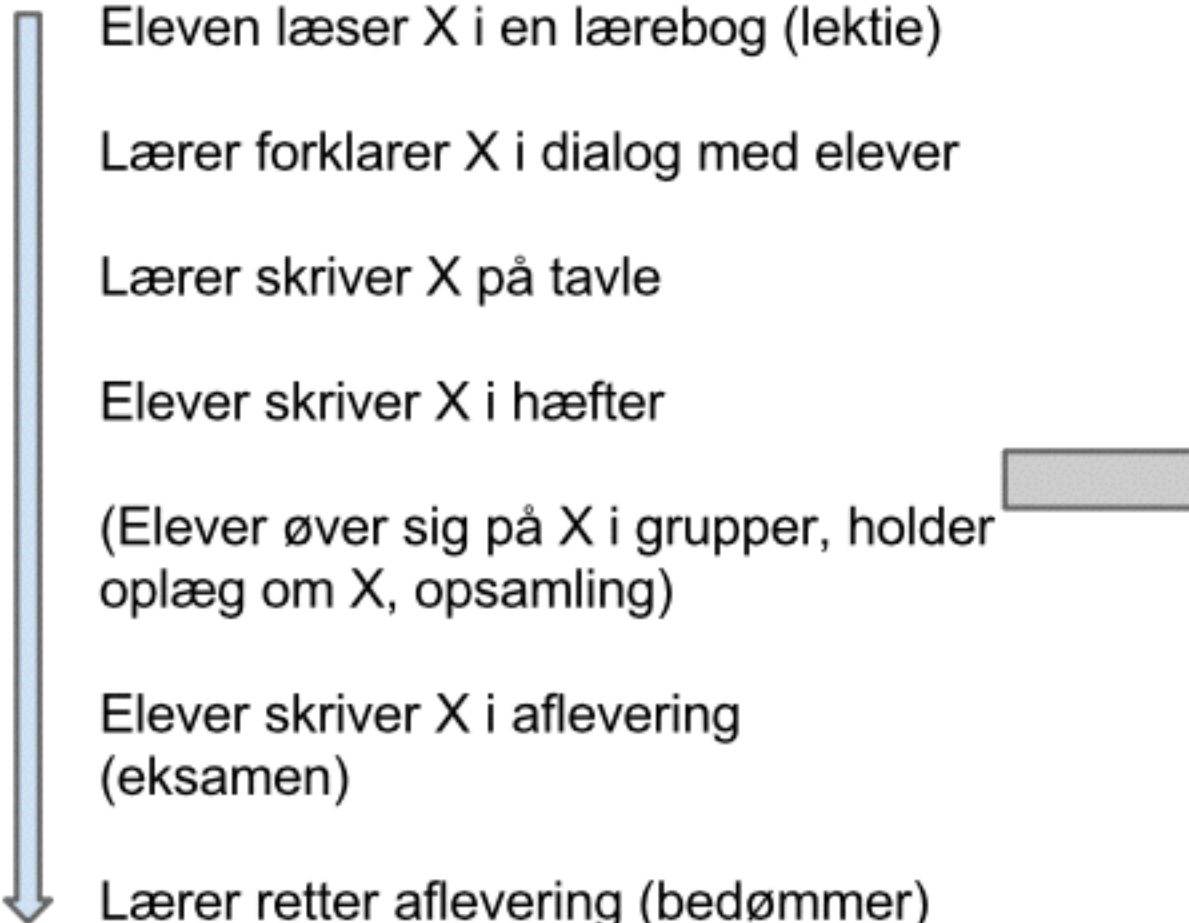
socialemedieriskolen.wordpress.com

Ex 2. Online-dokumenter: feedback og feedforward undervejs i læringsproces

Det gamle ekko-rum

A vertical sequence of steps in the old learning process, indicated by a blue arrow pointing downwards on the left. The steps are: Eleven læser X i en lærebog (lektie), Lærer forklarer X i dialog med elever, Lærer skriver X på tavle, Elever skriver X i hæfter, (Elever øver sig på X i grupper, holder oplæg om X, opsamling), Elever skriver X i aflevering (eksamen), and Lærer retter aflevering (bedømmer).

Eleven læser X i en lærebog (lektie)

Lærer forklarer X i dialog med elever

Lærer skriver X på tavle

Elever skriver X i hæfter

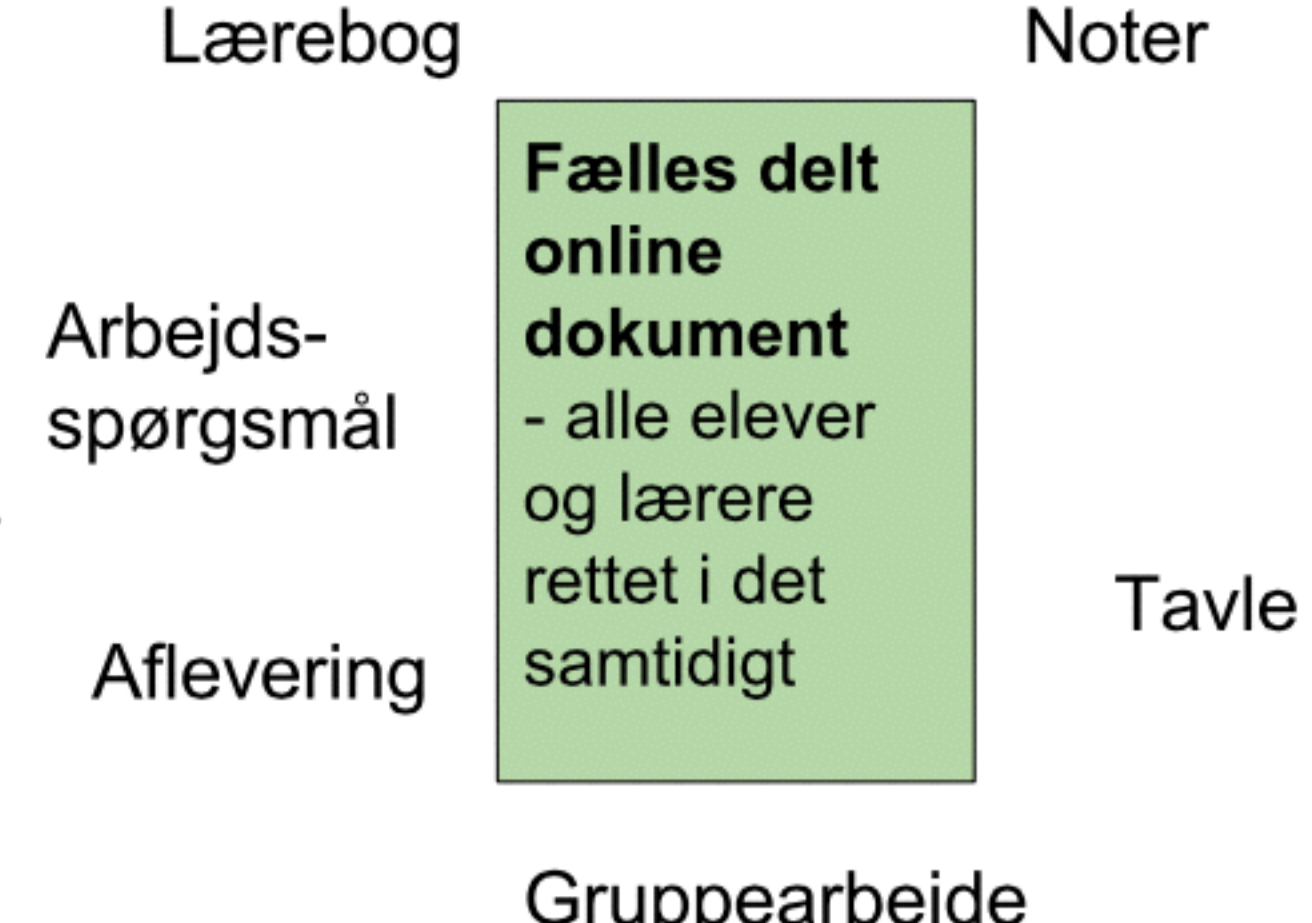
(Elever øver sig på X i grupper, holder oplæg om X, opsamling)

Elever skriver X i aflevering (eksamen)

Lærer retter aflevering (bedømmer)

Feedback sker til sidst, hvor der ikke læres mere

Det nye transformer-rum

A diagram of the new learning process. A central green box labeled 'Fælles delt online dokument - alle elever og lærere rettet i det samtidigt' is surrounded by various learning activities: 'Lærebog' and 'Noter' at the top, 'Arbejds-spørgsmål' to the left, 'Aflevering' at the bottom left, 'Gruppearbejde' at the bottom right, and 'Tavle' to the right.

Lærebog

Noter

Fælles delt online dokument
- alle elever og lærere rettet i det samtidigt

Arbejds-spørgsmål

Aflevering

Gruppearbejde

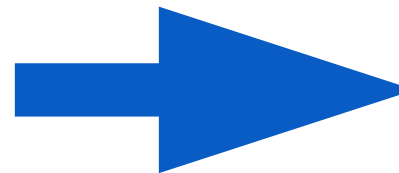
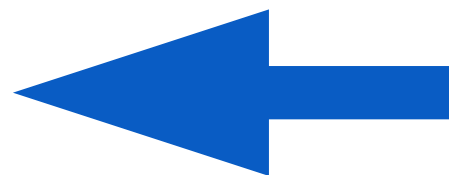
Tavle

Feedback og feedforward sker i den (kon)tekst, hvor der læres

Men.. Ex: forbud mod at dele information og viden?

Netværk, hvor
lukket
vidensdeling
(snyd) for at
slippe uden om
faglige krav

Netværk, hvor
lukket
vidensdeling
(usolidarisk) for at
indløse faglige
krav

Digitale dannelsesfelter

Indtryk

Problemer: fx kildekritik

Kompetence: at kunne finde, bearbejde og vurdere information fra nettet på kvalificeret vis

fx: wiki

Udtryk

Problemer: fx opnå feedback

Kompetence: at kunne udtrykke sig fagligt kompetent via nye digitale medier

fx: podcast

Refleksivitet

Problemer: fx: opmærksomhed

Kompetence: at kunne reflektere over, hvordan medierne kan bruges godt og med omtanke

fx: multitasking-test

Deltagelse

Problemer: fx demokrati

Kompetence: at kunne deltage lærende og fagligt bidragende i undervisningen og samfundet via de nye medier

fx: mikroblogging

Digital dannelse - trin 2

- Hjælp eleverne med at blive gode deltagere i den nye digitale virkelighed - på gode måder, fx demokratisk
- Arbejd med nye vidensformer
- Alsidig it-brug - “kom hele vejen rundt”

Diskussion

Hvilke muligheder (eller forhindringer) ser I for at arbejde med digital dannelse i konkrete fag?

Erfaringer, ideer, synspunkter

[Todaysmeet.com/dannelse](https://todaysmeet.com/dannelse)

Del III: Perspektiver

Lærerenes dannende rolle: bibringe andetheder

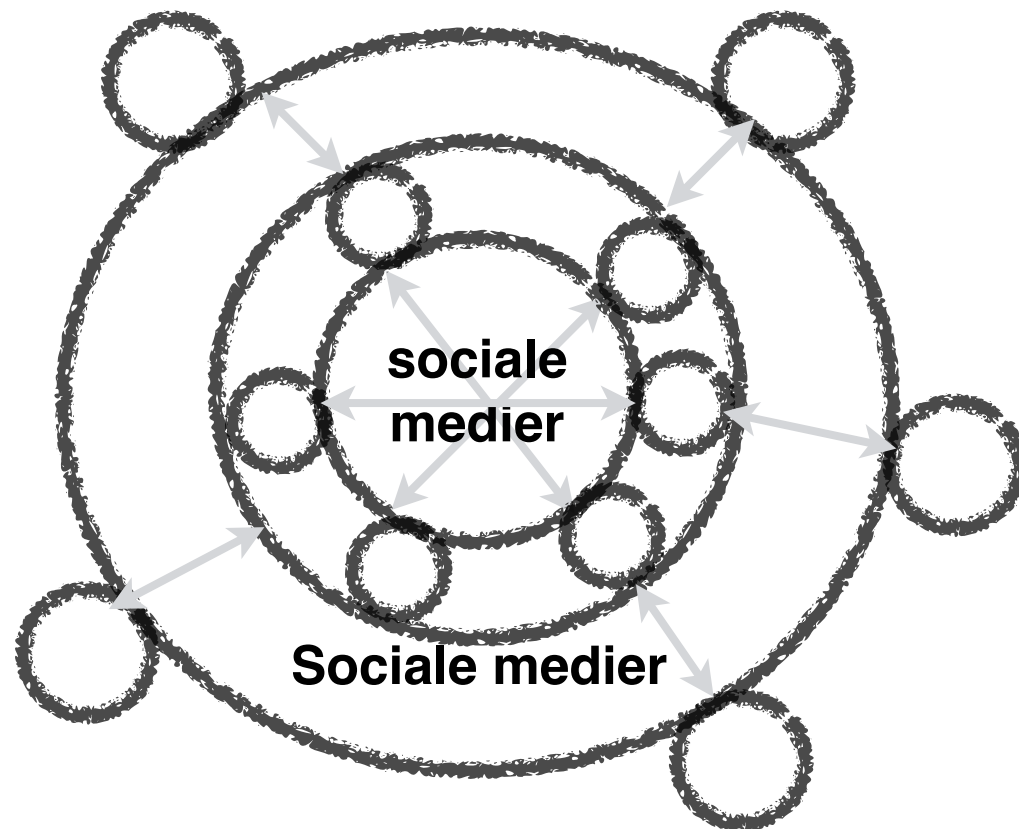
Undervisningsfællesskab Læringsnetværk

Grunde til at kultivere “ind og ud” relationer:

A) Bryde ekkorummet -
udvidet perspektiv -
andetheder

B) Bryde negativ social arv -
hjælpe især de fagligt svage
elever med at opbygge
læringsnetværk

C) Virkelighedsdannende
undervisning

- Relation 1: <- information
- Relation 2: -> formidling
- Relation 3: <-> interaktion

Eksempler

- Forfatteren
- Tv-programmet (#sikkeenfest)
- Større skriftlig opgave
- Kildekritisk søgning
- Virtuel lektiecafe
- Venskabsklasser
- Virksomhedsbesøg
- Politikerne
- Onlinespil
- ...

Gruppen "den tredje bølge" på Facebook

Tweets med lyrikeren:

Matthias Sundroos: Spørgsmål: I digtet Korsør, hvad symboliserer det røde rum

Kasper Anthoni: Det røde rum skal læses i overført betydning. Varme, omsorg, tryghed

Frederik Thomsen: Hentyder du til en tidligere kæreste, er den skrevet efter en virkelig hændelse?

Kasper Anthoni: Digtet er skrevet på baggrund af en virkelig hændelse, et rigtig møde - men ikke med en kæreste

Elev om online-debat med to politikere:

"Det var virkelig fedt, anderledes, spændende og egentlig meget fagligt motiverende at være i direkte kontakt med to politikere"

Digital dannelse - trin 3

- Mødet med andetheder har en alment dannende effekt - ens horisont udvides (ekkorummet brydes) og man bliver måske bedre til at arbejde sammen med de som er anderledes end én selv.
- Hjælp eleverne med at opbygge gode læringsnetværk - kan bryde den negative sociale arv mv.
- Gennem interaktion med omverden, hjælpes eleverne til at blive subjekter i verden, ikke blot passive modtagere.

Enig - uenig ? !

